

**ВСП «СУМСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ»**

**ЗОШИТ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ
З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»**

студентів II курсу спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Виконав (-ла): студент (-ка) _____ групи

Суми

Укладач:

Шумкова Вікторія Ігорівна – к.е.н., викладач економічних дисциплін першої категорії ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ»

Зошит для практичних робіт з дисципліни «Мікроекономіка» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» розроблена на підставі Освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» 2020 року (протокол №16 від 26 червня 2019 року) та у відповідності з програмою дисципліни «Мікроекономіка» для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування» 2021 – 2022 навчального року (зі змінами та доповненнями).

Матеріал може бути використаний для підготовки здобувачів освіти викладачами закладів фахової передвищої освіти.

Рекомендовано Педагогічною радою ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ»

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Рекомендовано цикловою комісією обліково-фінансових та економічних дисциплін

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

ЗМІСТ

	стр.
Практична робота 1. Предмет і метод мікроекономіки. Принципи побудови графічних моделей мікроекономічних процесів.....	3
Практична робота 2. Аналіз попиту та пропозиції. Аналіз наслідків державного регулювання ринкового ціноутворення.....	6
Практична робота 3. Еластичність попиту та пропозиції.....	9
Практична робота 4. Моделювання оптимального вибору споживача.....	13
Практична робота 5. Аналіз поведінки споживача. Індивідуальний і ринковий попит.....	16
Практична робота 6. Обґрунтування оптимального вибору виробника.....	20
Практична робота 7. Аналіз витрати виробництва, виручка та прибуток.....	24
Практична робота 8. Вирішення задачі максимізації прибутку.....	28
Практична робота 9. Розв’язання задачі максимізації прибутку монопольної фірми.....	32
Практична робота 10. Неповна конкуренція: монополістична конкуренція та олігополія.....	35
Практична робота 11. Ринки ресурсів: праця.....	38
Практична робота 12. Ринки ресурсів: капітал та земля.....	41
Практична робота 13-14. Дослідження загальної рівноваги та економічної ефективності. Економіка добробуту – особливості в Україні.....	43

Практична робота 1. Предмет і метод мікроекономіки. Принципи побудови графічних моделей мікроекономічних процесів

Мета: закріплення теоретичних знань та застосування їх на практиці. Обговорення питань за темою та виконання ситуаційних завдань та задач.

Хід роботи

Завдання 1. Побудуйте та проаналізуйте криву виробничих можливостей на основі наступних даних (таблиця 1).

Таблиця 1

Види продукту	Альтернативні виробничі можливості			
Столи	100	80	50	0
Стільці	0	100	200	300

Завдання 2. На острові Крузо живуть Робінзон та П'ятниця. Вони займаються збором кокосів і бананів. За день кожен збирає або 20 кокосів або 10 бананів.

Завдання:

- а) намалуйте межу виробничих можливостей економіки острова Крузо;
- б) припустимо, що на острів завезли техніку, за допомогою якої кожен з жителів щоденно може збирати 30 кокосів. Покажіть на графіку, як перемістилася крива виробничих можливостей економіки острова Крузо;
- в) визначте для початкових умов альтернативну вартість виробництва 1 банана та 1 кокоса.

Завдання 3. Надія, Олександр і Юрій – висококваліфіковані фахівці зі складання контрольних завдань з мікроекономіки.

За восьмигодинний робочий день Надія може скласти 4 задачі або 24 тестові запитання, Олександр – 8 задач або 24 тестові запитання, Юрій – 6 задач або 30 тестових запитань.

Побудуйте криву виробничих можливостей команди, що складається з Надії, Олександра і Юрія. Визначите мінімальний час, необхідний їм на складання екзаменаційного завдання, що містить 50 тестових запитань і 10 задач. При цьому передбачається, що кожна задача і кожне тестове запитання мають лише одного укладача.

Питання для самоперевірки

1. Що вивчає мікроекономіка?
2. Що таке альтернативна вартість?
3. Що показує межа виробничих можливостей?
4. Як впливає на можливості економіки зростання кількості ресурсів та підвищення ефективності їх використання?

Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

Практична робота 2. Аналіз попиту та пропозиції. Аналіз наслідків державного регулювання ринкового ціноутворення

Мета: навчитися графічно зображувати попит та пропозицію, стан рівноваги; аналізувати причини зміни обсягу попиту та пропозиції та цінові та нецінові чинники попиту та пропозиції

Хід роботи

Завдання 1. За даними таблиці намалюйте:

- 1) криві індивідуального попиту;
- 2) криву ринкового попиту.

Зробіть загальний висновок щодо залежності попиту від різних факторів.

Ціна товару	Величина індивідуального попиту			Ринковий попит
	I покупець	II покупець	III покупець	
6	2	3	5	10
5	3	4	6	13
4	5	6	8	19
3	8	9	10	27

Завдання 2. Намалювати графік попиту і пропозиції курчат за даними таблиці. Визначити ціну рівноваги та рівноважний обсяг продукції.

P, грн.	QD, т.	QS, т.
5	9	18
4	10	16
3	12	12
2	15	7
1	20	0

Завдання 3. Намалювати графік попиту і пропозиції моркви на регіональному ринку.

Визначити:

- а) ціну рівноваги та рівноважний обсяг продукції;
- б) що характеризує ринок, якщо $P = 1$ грн.;
- в) що характеризує ринок, якщо $P = 3$ грн.

P, грн.	QD, т.	QS, т.
4	5	80
3,5	10	70
3	15	60
2,5	20	50
2	25	40
1,5	30	30
1	35	20

Питання для самоперевірки

1. В чому різниця між попитом та обсягом попиту?
2. Для яких благ не діє закон попиту?
3. Зазначте чинники, які впливають на попит, пропозицію.

Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

Завдання 4. У таблиці подані дані про обсяги пропозиції на ринку товару А. Визначте виторг і коефіцієнт цінової еластичності пропозиції.

Обсяг попиту, шт., Q	Ціна за одиницю, P	Зміна обсягу попиту, ΔQ	Зміна ціни, ΔP	Цінова еластичність попиту, E	Виторг, грн.
0	22				
2	42				
4	62				
6	82				
8	102				
10	122				
12	142				
14	162				

Питання для самоперевірки

1. Які існують види еластичності?
2. Як змінюється еластичність попиту із зростанням обсягів споживання?
3. Як впливає зміна доходів споживачів на різні категорії благ на еластичність попиту за доходом?
4. Яке значення має еластичність для вибору стратегії фірм?
5. Чим відрізняється перехресна еластичність для різних видів благ?

Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

Практична робота 4. Моделювання оптимального вибору споживача

Мета: вивчити аксіоми поведінки споживача, поняття уподобань та вибору споживача, ринкового кошика; навчитися графічно зображувати криву байдужості та лінію бюджетного обмеження, знати властивості цих ліній.

Хід роботи

Завдання 1. На основі наведених даних:

Кількість тістечок, шт.	0	1	2	3	4	5	6	7
Сукупна корисність, ютилів	0	5	9	12	14	15	15	14

- 1) визначте граничну корисність третього тістечка;
- 2) побудуйте графіки сукупної та граничної корисності;
- 3) за якого значення граничної корисності споживач отримує максимум сукупної корисності?

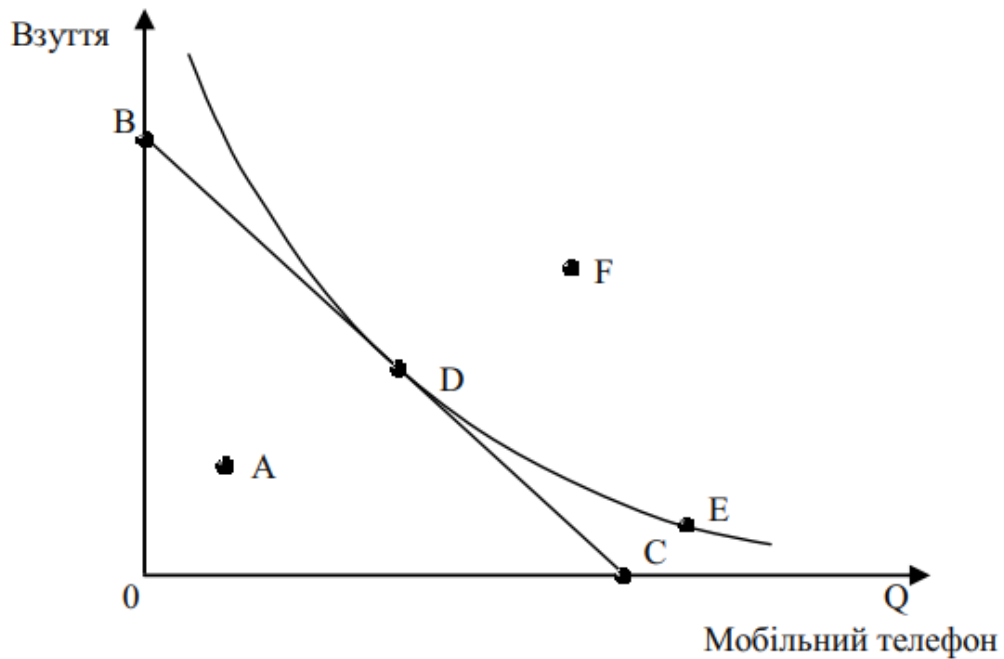
Завдання 2. Студентка споживає груші та яблука. Представлені в таблиці споживчі кошики є байдужими для неї, вони всі мають однакову корисність.

Споживчі кошики А В С D	А	В	С	D
Кількість груш, кг	5	3	2	1
Кількість яблук, кг	1	2	3	5

1. На основі наведених даних побудуйте криву байдужості, відклавши кількість груш на вертикальній осі, а кількість яблук – на горизонтальній.
2. Визначте граничну норму заміни груш яблуками та її динаміку, якщо студентка послідовно змінює уподобання щодо споживчих кошиків від А до D.

Завдання 3. Студент вирішує, яким чином розподілити свій дохід між придбанням мобільного телефону та взуття. Графік показує його бюджетну лінію і криву байдужості. Вкажіть на графіку наступні точки:

1. Точку, в якій студент максимізує свої потреби.
2. Точку, в якій студент купує тільки мобільний телефон.
3. Точку, такого набору, вибравши який, студент не втратив би весь свій дохід, призначений для придбання вказаних товарів.
4. Точку, в якій студент купує тільки взуття.
5. Точку, в якій студент одержує те ж задоволення, що і точці D, але не виходить за межі його бюджетного обмеження.
6. Точку, що відображає переважніший набір, ніж той, який представлений точкою D, але що виходить а межі бюджетного обмеження студента.

Питання для самоперевірки

1. Які чинники визначають вибір споживача в умовах ринку?
2. Як впливають на кількість та структуру спожитих благ зміна ціни блага та доходу споживача?
3. Чому криві байдужості не перетинаються?
4. Чи завжди при покупці блага поведінка споживачів є раціональною?

Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

Практична робота 5. Аналіз поведінки споживача. Індивідуальний і ринковий попит

Мета: засвоїти поняття індивідуального попиту; навчитися графічно зображувати вплив різних чинників на стан рівноваги та індивідуальний попит споживача; ознайомитися з сутністю ліній «ціна-споживання», «доход-споживання», «крива Енгеля»; засвоїти практичну цінність розмежування загального ефекту на ефект доходу і ефект заміщення

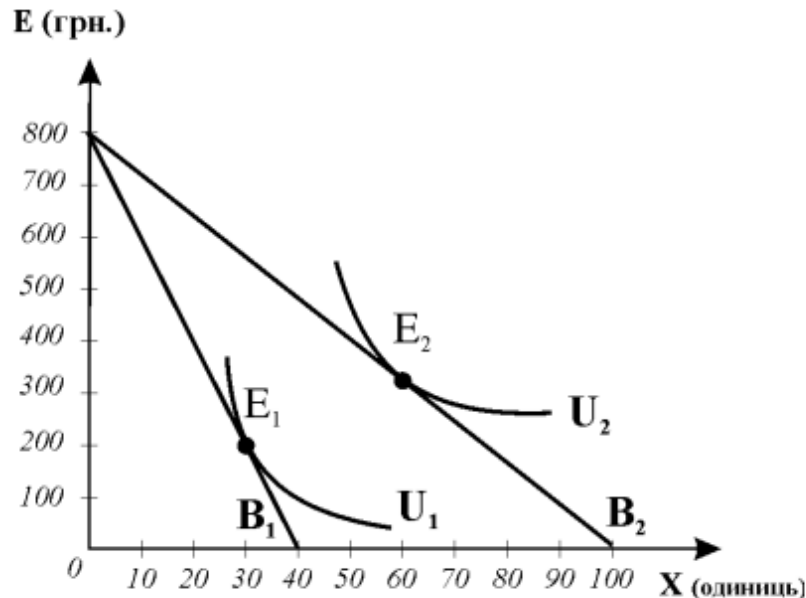
Хід роботи

Завдання 1. Споживач витрачає весь доход на товари X і Y. Початкові ціни товарів: $P_x = 15$ грн., $P_y = 25$ грн. Оптимальний споживчий кошик складався з 20 одиниць товару X та 30 одиниць товару Y.

Визначте, чи змінюється добробут споживача, якщо його уподобання залишаються незмінними, ціни благ становитимуть $P_x = 15$ грн., $P_y = 20$ грн., а на купівлю товарів він зможе витратити 900 грн.

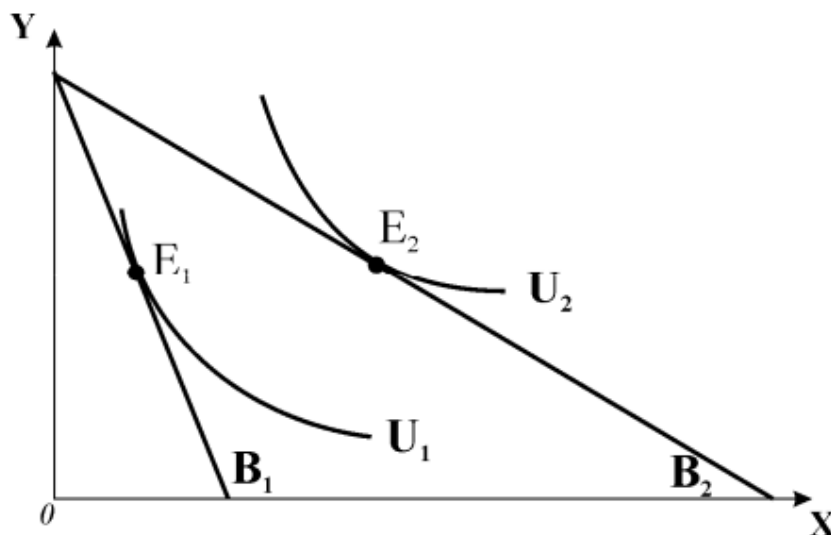
Завдання 2. Розгляньте графік і дайте відповіді на наступні запитання:

- 1) яка модель представлена на графіку?
- 2) визначте за графіком величину доходу споживача;
- 3) визначте ціну товару X у рівноважних споживчих кошиках;
- 4) визначте величини початкових і наступних видатків споживача на товар X та всі інші блага;
- 5) за даними графіка побудуйте криву «ціна – споживання»;
- 6) за даними графіка та зроблених розрахунків добудуйте нижче графік кривої індивідуального попиту на товар X.

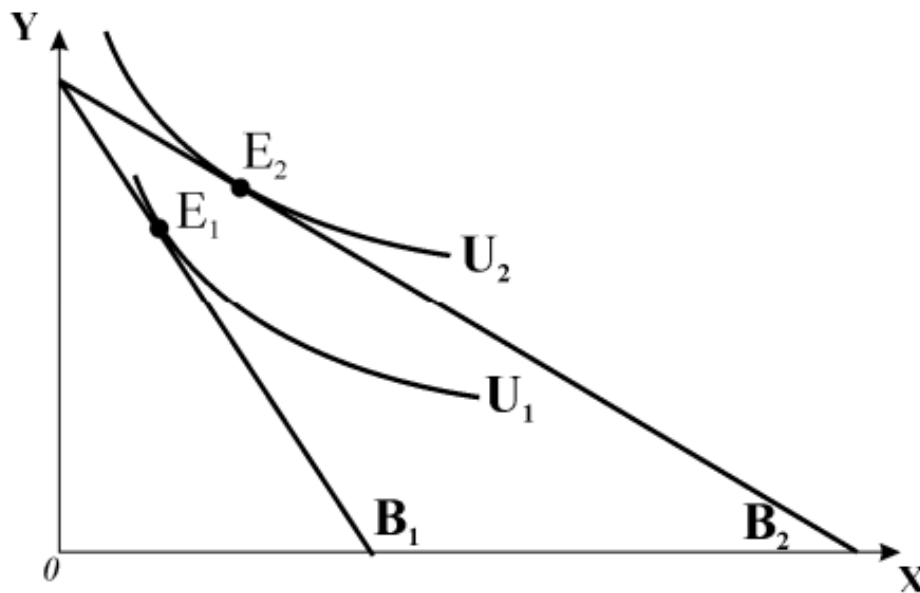
Завдання 3. Графік представляє вибір споживача, який розподіляє свій дохід між двома товарами – X та Y . Початкова рівновага відповідає точці E_1 .

1. Поясніть, яка подія стала причиною зміни споживчого вибору?
2. Які ефекти виникли при цьому?
3. Яку побудову потрібно зробити до графіка, щоб визначити величини цих ефектів за версією Слуцького?
4. Проілюструйте графічно величини і спрямованість цих ефектів.

Завдання 4. Розгляньте графік і виконайте наступні завдання:

- 1) зробіть добудову до графіка, яка дозволила б визначити величини і спрямованість ефектів заміни і доходу за версією Хікса;
- 2) визначте величину загального ефекту зміни ціни товару X;
- 3) за одержаними графічно даними щодо ефектів заміни і доходу визначте характер блага X;
- 4) як зміниться обсяг попиту на благо X зі зниженням його ціни?

Питання для самоперевірки

1. Що таке ефект доходу?
2. Що таке ефект заміщення?
3. Як вплине на зміну ринкового попиту зростання доходів споживачів України? За кордоном?
4. Який вигляд матиме крива Енгеля для нормальних благ? Для благ Гіффена?

Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

Практична робота 6. Обґрунтування оптимального вибору виробника

Мета: навчитися розраховувати загальну, середню та граничну продуктивність ресурсу. Засвоїти поняття: виробнича функція, ізокванта, ізокоста, гранична норма технологічного заміщення (MRTS). Вміти графічно зображувати та знати властивості ізокванти та ізокости.

Хід роботи

Завдання 1. Обчисліть середній і граничний продукт фірми, якщо відомі такі дані:

Кількість робітників	1	2	3	4	5	6	7	8
Сукупний продукт	10	30	65	95	110	115	115	110

Результати оформити в таблицю

L	TP_L	AP_L	MP_L

Завдання 2. Фірма «Арт» використовує при виробництві своєї продукції тільки ручну працю.

- Заповніть таблицю інформацією, якої не вистачає.
- Зобразіть криві AP_L та MP_L як функцію трудових ресурсів.

L	Q, од.	TP_L , од.	AP_L , од.	MP_L , од.
10	10			
11	20			
12	30			
13	40			
14	50			
15	60			

1. Визначте економічно ефективний варіант технології.
2. Зобразіть графічно оптимальний вибір фірми за допомогою ізокванти й ізокошти.

Варіанти	Кількість одиниць	
	Праці (L)	Капіталу (K)
A	2	6
B	3	4
C	4	3
D	6	2

Варіанти	Кількість одиниць		
	Праці (L)	Капіталу (K)	Загальні витрати (TC)
A			
B			
C			
D			

Питання для самоперевірки

1. Які цілі фірми в короткостроковому періоді? Чому вони можуть відрізнятися від цілей довгострокового періоду?
2. Охарактеризуйте види витрат за різними класифікаційними критеріями.
3. Чому фірми при прийнятті рішень не беруть до уваги безповоротних витрат?
4. Що таке ефект масштабу виробництва?
5. Що схожого і що відмінного в правилі мінімізації витрат фірми та правилі оптимального вибору споживача?

Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

Практична робота 7. Аналіз витрати виробництва, виручка та прибуток

Мета: вивчити класифікацію та способи розрахунку виробничих витрат; чітко розрізняти бухгалтерські та економічні витрати, граничні витрати

Хід роботи

Завдання 1. Визначити бухгалтерські і економічні витрати на основі наступних даних: підприємець фірми по виробництву сувенірів наймає собі одного помічника з оплатою 3000 грн. в рік, виплачує заробітну плату 4 робітникам в сумі 10000 грн., за оренду приміщення сплачує 2000 грн. орендної плати в рік.

Сировина для виробництва сувенірів обходиться підприємцю у 12000 грн., в обладнання ним вкладено 20000 грн. власних коштів, які могли б при іншому використанні дати йому 2000 грн. річного доходу. Обладнання розраховане на 10 років роботи.

В іншій фірмі підприємцю пропонували робоче місце з оплатою 5000 грн. в рік. Свій підприємницький талант власник фірми по виробництву сувенірів оцінює у 1500 грн. в рік.

Завдання 2. Фірма несе постійні витрати у розмірі 45 грн. Дані про середні змінні витрати в короткостроковому періоді наведені в таблиці.

Q, од.	AVC, грн./од.
1	17
2	15
3	14
4	15
5	19
6	29

1. Визначте AFC, AVC, ATC і MC витрати в короткостроковому періоді.

2. Накресліть криві AVC, ATC і MC. Перевірте, чи проходить крива MC через мінімальні точки інших двох кривих.

Q, од.	AVC, грн./од.	AFC, грн./од.	ATC, грн./од.	TC, грн.	MC, грн.

Q, од.	ТС, грн.	FC, грн.	VC, грн.	МС, грн.	АТС, грн.	АFC, грн.	AVC, грн.
0	4						
1	8						
2	10						
3	14						
4	20						

Q, од.	ТС, грн.	FC, грн.	VC, грн.	МС, грн.	АТС, грн.	АFC, грн.	AVC, грн.
0	4						
1	8						
2	10						
3	14						
4	20						

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on the right side, suggesting it's resting on a surface.

1. Розрахувати постійні витрати FC, змінні витрати VC, граничні витрати MC, середні загальні витрати ATC, середні постійні витрати AFC, середні змінні витрати AVC.
2. Криві MC, ATC, AVC, AFC показати на графіках, проаналізувати їхнє взаємне розташування.

Питання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості витрат у короткостроковому та довгостроковому періоді?
2. У чому різниця між явними та неявними витратами?
3. У чому полягає різниця між бухгалтерським та економічним прибутком?
4. Чи відноситься до витрат економічний прибуток?

Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on its right side, suggesting it's resting on a surface.

Завдання 2. Припустимо, що ви – незалежний консультант з економічних проблем. Вашими порадами постійно користуються фірми, що працюють в умовах досконало конкурентного ринку. Надана ними інформація є неповною, але ваші знання дозволяють дати певні рекомендації для кожного випадку.

Спробуйте визначити необхідні вам дані й відповідно до ситуації виберіть одну з наведених нижче рекомендацій, які дозволяють оптимізувати стан кожної фірми :

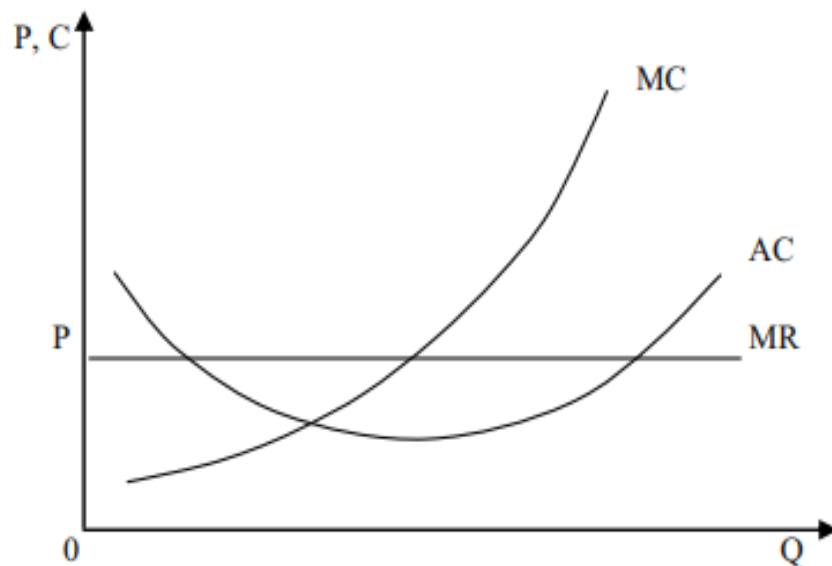
- 1) збільшити обсяг випуску;
- 2) зменшити обсяг випуску;
- 3) припинити виробництво;
- 4) залишити галузь;
- 5) не змінювати обсягу випуску.

Фірма	Часовий період	P, грн.	MR, грн.	TR, грн.	Q, од.	ТС, грн.	МС, грн.	АТС, грн.	АVC, грн.	Прибуток (збиток)
А	S		4.0	8000						600
Б	S		5.9	59000		47000				12000
В	S	10	10			40000				0
Г	S	25		2500						-1000
Д	S		9.0	4500		7500				-3000
Е	L	37.9		18950		22500				-3550

Поясніть ваше рішення щодо кожної фірми, заповнивши таблицю нижче.

Фірма	Обґрунтування рішення
А	
Б	
В	
Г	
Д	
Е	

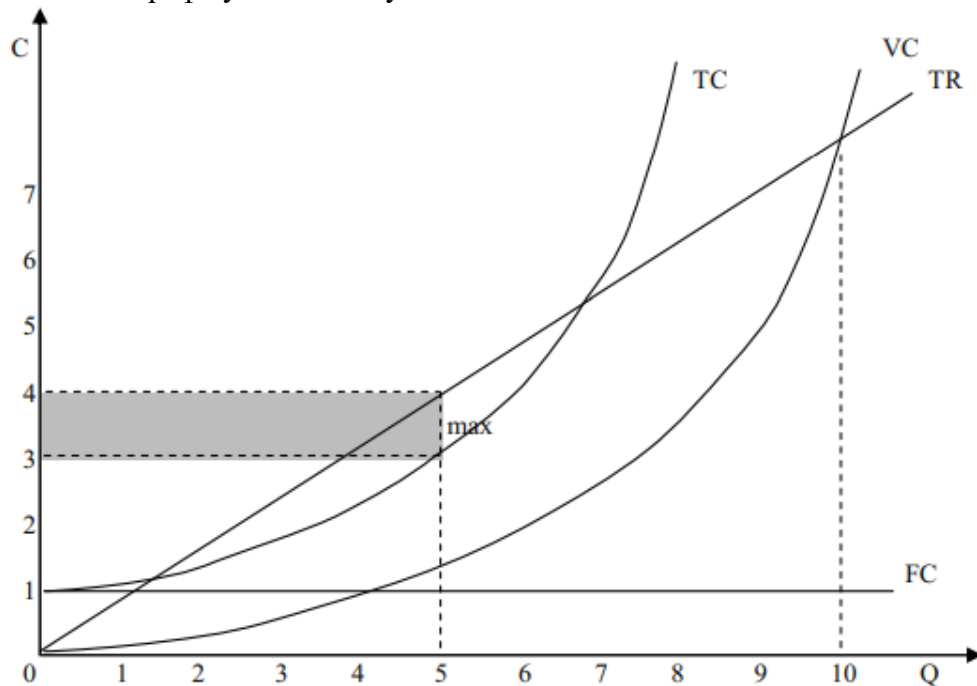
Завдання 3. На графіку показані криві витрат фірми, що діє в конкурентній галузі.
 P – поточна ринкова ціна.

1. Покажіть на графіку рівень випуску, за якого прибуток фірми максимальний.
2. Визначте на графіку площину, що ілюструє прибуток фірми за даного рівня ціни і випуску.
3. Припустимо, ця галузь знаходиться в рівновазі. Подумайте, яка це може бути рівновага: у короткостроковому чи довгостроковому періоді. Обґрунтуйте свою відповідь.
4. Як може вплинути на дану фірму зменшення ринкового попиту на товари, що виробляються в галузі?

Завдання 4. За якого обсягу випуску фірма, умови виробництва якої характеризуються графіком:

1. Почне отримувати прибуток.
 2. Зможе максимізувати загальний прибуток?
- Вкажіть на графіку необхідні умови.

Питання для самоперевірки

1. Чому досконалий конкурент ніколи не продає свій товар за ціною, що нижче ринкової?
2. Які умови виходу фірми з бізнесу в короткостроковому періоді? В довгостроковому?
3. Що таке «парадокс прибутку»?

Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

Практична робота 9. Розв'язання задачі максимізації прибутку монопольної фірми

Мета: з'ясувати зв'язок між еластичністю попиту на продукцію фірми-монополіста та загальною і граничною виручкою, на підставі цього зв'язку навчитися приймати рішення монополіста для збільшення загальної виручки; розв'язувати задачу максимізації прибутку для монополіста в коротко- та довгостроковому періодах.

Хід роботи

Завдання 1. Залежність між попитом на продукцію монополіста і загальними витратами така:

Обсяг випуску, шт.	Ціна, грн.	Загальні витрати, грн.
1	12	23
2	11	24
3	10	25
4	9	27
5	8	30
6	7	34
7	6	39
8	5	45
9	4	52

- а) при якому обсязі випуску монополіст максимізує прибуток? Яку ціну на продукцію він встановить?
 б) покажіть графічно площу прибутку монополіста.
 в) заповніть таблицю

Q, шт.	P, грн.	ТС, грн.	АТС, грн.	МС, грн.	TR, грн.	MR, грн.	Z, грн.

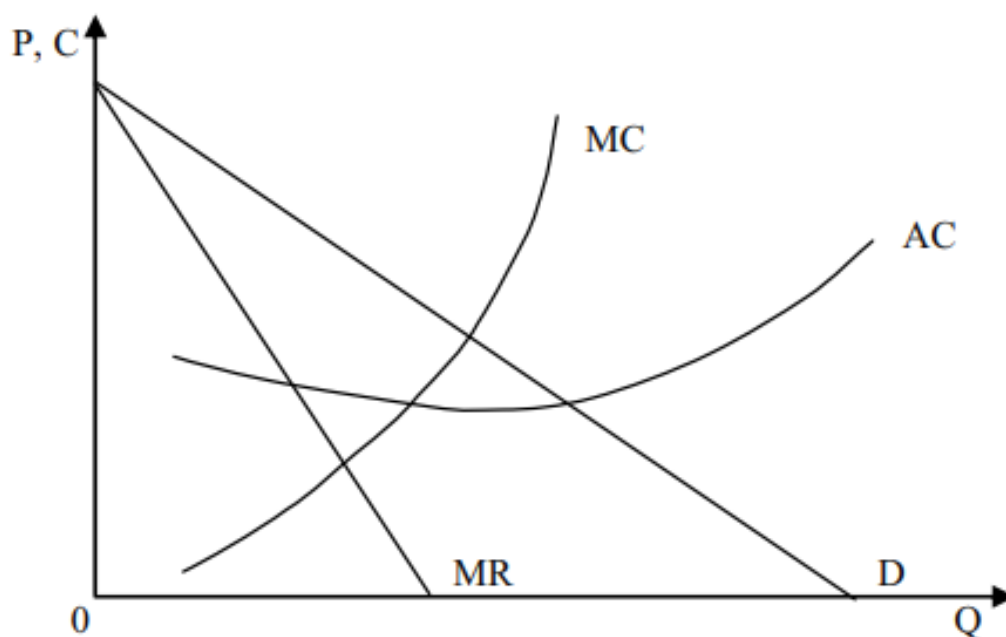
Завдання 2. На ринку діють два покупці та виробник – монополіст певного виду продукції. За ціни 30, 25, 20 грн. обсяг попиту першого покупця дорівнює відповідно 1, 2, 3 од., а попит другого покупця – відповідно 0, 1, 1. Середні витрати монополії постійні і дорівнюють 9. Знайдіть рівноважну ціну.

P, грн.	Q ₁ , од.	Q ₂ , од.	Q, од.	TR, грн.	ТС, грн.	Z, грн.

Завдання 3. На графіку представлені криві доходу і витрат монополіста.

Дайте відповіді на наступні питання:

1. Визначте на графіку обсяг випуску, що забезпечує максимум прибутку.
2. Визначте на графіку ціну, за якою монополіст продаватиме даний обсяг продукції.
3. Позначте на графіку площину, що відображає прибуток монополії.
4. Як вплине на поведінку монополіста зниження ринкового попиту на його продукцію.

Питання для самоперевірки

1. Яка ознака є ключовою при формуванні монопольного ринку?
2. Чи може держава підтримувати монополію? В яких випадках?
3. Чи вважаєте ви справедливим гіпотезу Шумпетера щодо монополій?

Список рекомендованої літератури

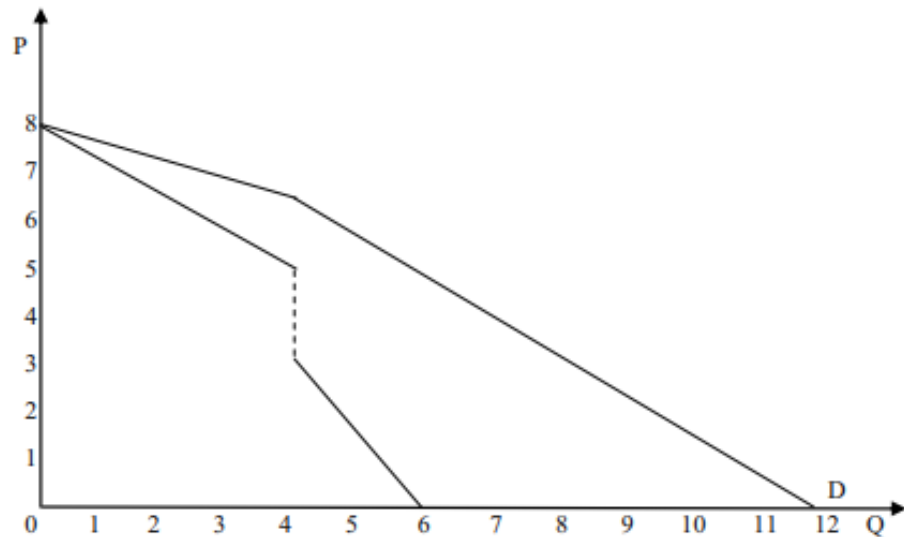
1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

Хід роботи

Р, грн.	Q ^D , од.	Q ^S , од.	ТС, грн.
10	5	5	45
9	6	6	47
8	7	7	50
7	8	8	55
6	9	9	65

- [illegible]

1. Яка модель олігополістичного ринку представлена на рисунку?
2. Припустимо, що граничні витрати фірми постійні і дорівнюють 3,5 грн. Який обсяг випуску обере фірма і яку при цьому встановить ціну?
3. Якщо граничні витрати збільшаться до 5 грн., то як зміняться обсяг випуску і ціна продукції фірми?
4. У якому інтервалі обсягу випуску олігополіст стикається з власною кривою попиту?
5. У якому інтервалі обсягу випуску олігополіст стикається з кривою ринкового попиту?

Завдання 3. У галузі діють три фірми однакового розміру. Граничні витрати кожної фірми однакові, постійні і дорівнюють 298 грн.

Попит на продукцію галузі представлений наступними даними:

P, грн.	1500	1200	900	600	300
Q^D , тис. шт.	300	600	900	1200	1500

Якщо фірми об'єднуються в картель і ділять ринок порівну, якою буде рівноважна ціна і яку кількість продукції продукує кожна фірма?

Питання для самоперевірки

1. Чому олігополія та монополістична конкуренція відносяться до недосконалої конкуренції?
2. Як за допомогою теорії ігор пояснити рівновагу олігополії в моделі Бертрана?
3. Чому суспільство проводить антимонопольну політику?
4. Як визначити ступінь ринкової влади монополіста?
5. Від чого залежить величина монопольного прибутку?

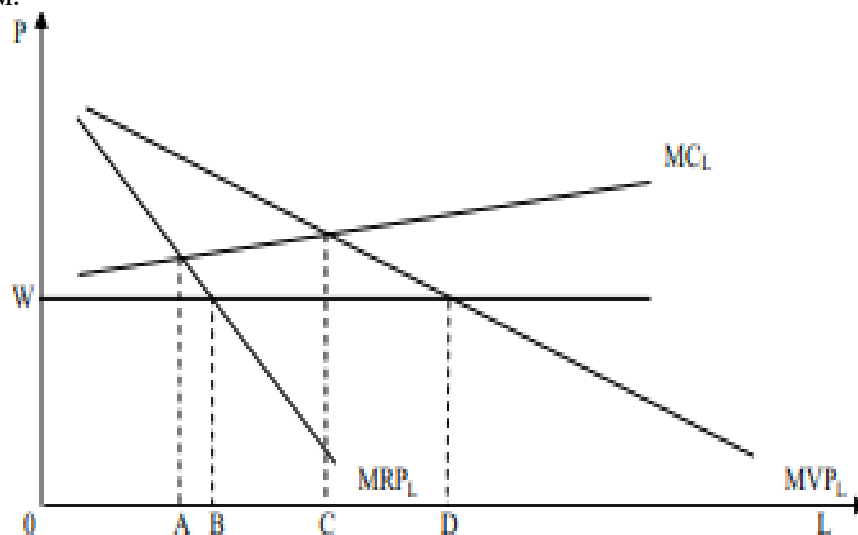
Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

[illegible]

Завдання 2. Музикант готовий працювати безкоштовно не більше 8 годин на тиждень. Другий музикант працює за оплати не нижче 2 грн./год. За оплати 10 грн./год. кожен музикант готовий працювати 48 годин на тиждень. Скільки готовий працювати кожний музикант за оплати 2.5 грн./год.?

Завдання 3. Графік ілюструє криві витрат праці, граничного продукту праці в грошовому виразі і ставки заробітної плати для певної фірми. Визначте для кожної з наступних фірм кількість необхідної праці, за якої прибуток фірми виявиться максимальним.

1. Фірма, що реалізує продукцію на товарному ринку з досконалою конкуренцією і що є «ціноодержувачем» на ринку праці.
2. Фірма, що є «ціноодержувачем» на ринку готової продукції, але виступає як монопсоніст на ринку праці.
3. Фірма, що стикається з кривою попиту на свою продукцію, яка спадає, і що є монопсоністом на ринку праці.
4. Фірма, що стикається з кривою попиту на свою продукцію, яка спадає і що є «ціноодержувачем» на ринку праці.
5. Який вплив здійснює монопольна влада і сила монопсонії на попит, що пред'являється фірмою на ринку праці?

Питання для самоперевірки

1. Чому виникає диференціація в оплаті праці за однакову роботу різних верств населення (молоді та зрілого віку, чоловіків та жінок, і т.д.), не зважаючи на законодавчу норму про рівність їх оплати? Які чинники, ви вважаєте, є головними, а які – другорядними?
2. Як впливає зростання ставки оплати праці на мотивацію до праці людей, що відносяться до різних психологічних типів?
3. Чи може створення профспілки збільшити безробіття? В якому випадку?
4. Як підвищення гарантованого мінімуму зарплати може вплинути на зайнятість населення? Хто постраждає більше від цього – високо - чи низькокваліфіковані категорії населення?

Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

Практична робота 12. Ринки ресурсів: капітал та земля

Мета: проаналізувати модель міжчасового вибору в економіці та особливості формування попиту і пропозиції позичкових коштів; визначати оптимальний обсяг інвестицій для фірми; оцінювати доцільність інвестицій та використовувати правило дисконтування

Хід роботи

Завдання 1. Фірма наймає робітників і виробляє продукцію в умовах досконалої конкуренції. За даними таблиці розрахуйте сукупну виручку, граничний продукт праці та граничний продукт в грошовому виразі. Заповніть таблицю та побудуйте криву попиту на працю для даного підприємства.

Кількість робітників, L	Сукупний продукт, TP	Ціна продукції, P
1	30	150
2	56	150
3	76	150
4	90	150
5	100	150

TR	MP _L	MRP _L

Завдання 2. Інвестор бажає придбати акції, які сьогодні коштують 10 грн. за штуку. За прогнозами через п'ять років вартість акцій подвоїться. Визначте, чи варто купувати ці акції, якщо внески до банку можуть принести 10% річних.

Завдання 3. Залежність обсягу вирощування огірків від площ, які використовуються, для фермера описується рівнянням: $Q(X) = 95X - X^2$, де Q – обсяг виробництва, ц/га в рік; X – розмір площ у використанні, га. Ціна центнера огірків – 40 грн. Задача землі в оренду і продаж огірків відбувається за конкурентних умов.

Визначте розмір земельної ренти, якщо площа земельної ділянки складає 30 га.

Питання для самоперевірки

1. Чому ринки інвестицій є досконало конкурентними?
2. Як вплине на поточну вартість майбутніх доходів зростання темпів інфляції?
3. В чому відмінність теорії вибору споживача та теорії міжчасового вибору споживача?
4. Які чинники впливають на ринкову ціну землі?

Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Черноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.

[illegible]

Завдання 2. Суспільство складається з двох суб'єктів. Використовуючи дані таблиці про взаємозв'язок між рівнем цін і обсягом попиту кожного суб'єкта на суспільне благо та обсягом пропозиції суспільного блага, дайте відповідь на подані нижче питання.

Ціна, грн.	Обсяг попиту I суб'єкта, од	Обсяг попиту II суб'єкта, од	Обсяг пропозиції, од.
7	0	0	6
6	0	1	5
5	1	2	4
4	2	3	3
3	3	4	2
2	4	5	1
1	5	6	0

а) зобразить графічно лінії індивідуальних попитів на суспільне благо та лінію його пропозиції;

б) яку ціну готове заплатити суспільство за 3-тю одиницю суспільного блага; за 5 одиниць суспільного блага?

в) на основі ліній індивідуального попиту побудуйте криву ринкового попиту на суспільне благо. Яка оптимальна ціна та обсяги попиту на суспільне благо у даному суспільстві?

[illegible]

Питання для самоперевірки

1. Як зміна часткової рівноваги впливає на зміну загальної рівноваги?
2. Які причини викликають «провали ринку»?
3. Як можна зменшити величину екстерналій?
4. Як науково-технічний прогрес впливає на існування природних монополій?

Список рекомендованої літератури

1. Дружиніна В.В., Чорноус О. І. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків: Друкарня Мадрид, 2015. 254 с.
2. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студ. екон. спец. зал. освіти: У 2 Ч. / С.Будаговська та ін.; / за заг. ред. С.Будаговської. К.: Основи, 2007. 517 с.
3. Пилипенко В.В. Мікроекономіка. навчальний посібник. К. Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
4. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник. [для студ. вищ. навч. закл.] К.: Центр учбової літератури, 2009. 298с.
5. Хмель С.М., Хмель В. І., Зіброва О. В. Мікроекономіка: задачі, вправи, тести: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2016. 59 с.